

Dana Schwartz

Nemurire O poveste de iubire

Traducere din limba engleză de
Mihaela Apetrei

Prolog

PARIS, 1794

Piața gema de oamenii treziți în zorii zilei, ca să vadă sânge. Înconjuraseră platforma de lemn pe care fusese ridicată ghilotina, înghiontindu-se unul pe altul și împingându-se tot mai în față, pentru că fiecare încerca să ajungă cât mai aproape de locul unde se întâmplau lucrurile. Puținii norocoși ce răzbătuseră până în primele rânduri își fluturau batistele — când capetele urmau să înceapă a se rostogoli, aveau să le înmoaie cu toții în sânge. Suveniruri. O moștenire pe care o puteau lăsa copiilor și copiilor copiilor lor. *Vedeți? Am fost acolo*, vor spune ei, despăturind peticul de pânză. *Am văzut Revoluția. I-am văzut pe trădători pierzându-și capetele.*

Lumina dimineții se reflecta în piatra albă a sălii de judecată. Chiar dacă avea mâinile legate, Antoine Lavoisier a reușit să-și îndrepte manșetele cămășii. În dimineața aceea îmbrăcase cea mai simplă cămașă de lucru, un veșmânt de in colorat, în genul celor purtate în laborator, unde știa că ar putea să se păteze de sudoare sau cu una dintre sutele de substanțe chimice pe

care le păstra în eprubete de sticlă. Soția lui, Marie-Anne, îl amenințase de zeci de ori c-o să i le arunce pe toate. Antoine îmbrăcuse această cămașă, sperând că astfel le poate dovedi judecătorului și mulțimii urlătoare de afară că era un om din popor. Pentru tot binele pe care-l făcuse, ar fi putut să poarte brocart de mătase.

— Vă rog, îi spusese el judecătorului.

(Cuvântul ăla blestemat aproape că-i rămăsese în gât; dacă împrejurările n-ar fi fost *atât* de cumplite, natura lui l-ar fi împiedicat cu totul să implore.)

— Vă rog, repetase el, Franța are nevoie de munca mea. Imaginați-vă ce aș putea face pentru națiunea noastră — pentru *Republică* — dacă aș avea mai mult timp pentru a-mi continua cercetările științifice. Am ajuns deja atât de departe în studierea oxigenului. A hidrogenului, în știința combustiei! Lăsați-mă cel puțin să mă întorc acasă, să-mi pun în ordine hârtiile. Sunt acolo ani întregi de calcule. De posibilități pentru...

Judecătorul l-a întrerupt cu o tuse spartă, hârâită.

— Destul, a spus el. Republica nu are nevoie nici de oameni de știință și nici de chimiști care au furat de la popor. Iar justiția trebuie să-și urmeze cursul.

Apoi a lovit cu un ciocănel în pupitru.

— Vinovat.

Lavoisier a oftat.

— Păcat, a spus el ca pentru sine, prea încet ca să poată fi auzit peste strigătele și râsetele mulțimii înveselite.

Oficial, Antoine Lavoisier fusese acuzat de evaziune fiscală și comercializare de tutun neconform, pe motiv că ar fi escrocat oameni obișnuiți, umezindu-l cu apă, ca să-l îngreuneze. Dar, la fel ca toată lumea, știa și el că fusese târât la judecată pentru cu totul altceva: pentru

că era aristocrat și savant. Pentru că-și petrecuse ultimul deceniu din viață alături de soția lui, găzduind în apartamentul lor întruniri de intelectuali și artiști, evenimente la care Marie-Anne oferea ceai, gustări și biscuiți preparați de servitorii lor.

Franța se schimba, *se schimbă* mai repede decât crezuse Lavoisier că era posibil. Plutea în aer o sete de sânge, o frenezie pentru ceva ce intitulaseră justiție, dar care părea mai degrabă cruzime. Șase dintre prietenii lui fuseseră deja scurtați cu un cap pentru acuzații fără sens, apărute peste noapte. Restul prietenilor fugiseră la Londra sau în Italia. Și familia Lavoisier avusese șansa de a fugi în Anglia, dar nu-i lăsase inima să-și abandoneze experimentele. Laboratorul. Fuseseră *atât* de aproape.

Acum era prea târziu.

Cu doar câteva luni în urmă, Lavoisier privise cum regina însăși fusese purtată pe străzile Parisului într-o căruță, transportată nici mai mult, nici mai puțin decât ca o grămadă de lemne, într-o cușcă deschisă, așa încât loialii cetățeni ai Republicii să-i poată vedea chipul, să poată azvârli spre ea fructe putrede și varză. Lavoisier se forțase să privească; ultima dată când o văzuse pe regină fusese din ipostaza de oaspete la Versailles, pentru a demonstra, în fața Regelui Ludovic și a curții sale, o nouă formă de combustie chimică. Regina era îmbrăcată în satin galben, cu părul pudrat și tapat, împodobit cu pene de struț și perle. Își amintea că ea râsese. Și atunci când Lavoisier provocase mici explozii — fumul a fost mai întâi albastru, apoi verde, apoi violet, merit să-i uimească și să-i amuze — chipul reginei a părut tânăr și îmbujorat.

În ziua în care o duseseră la ghilotină, Lavoisier văzuse o față trasă și brăzdată de riduri. Părea cu decenii

întregi mai bătrână decât era cu adevărat. Părul îi albise cu totul și părea atât de rar, încât în unele locuri i se vedea scalpul. Când căruța a trecut pe lângă el, Lavoisier i-a observat ochii goi și pustiiți. Parcă murise deja, cu mult timp în urmă.

Un soldat cu baionetă l-a împins pe Lavoisier spre platformă. Unii dintre cei veniți să caște gura au încercat să-i pună piedică sau să-l lovească, dar Lavoisier abia dacă a observat, într-atât era de concentrat să cerceteze miile de chipuri, căutându-l din priviri pe cel al soției sale, Marie-Anne.

— Acolo! a strigat el.

Soarele o lumina dindărăt, iar părul ei luase forma unei aure strălucitoare. Stătea lângă scara de lemn a platformei, căutând hotărâtă din ochi prin mulțime, cu buzele strânse într-o linie dreaptă. Soldatul a privit spre Lavoisier, confuz, fără să-și dea seama la ce anume se referea strigătul acestuia.

Chiar în clipa aceea, Marie-Anne și-a zărit soțul și a început să înoate spre el împotriva curentului de trupuri, încercând să-l ajungă.

Soldatul l-a smucit pe Lavoisier, încercând să-l oblige să-și continue drumul.

El s-a opus.

— În mod sigur, justiția Republicii mai poate aștepta cât să-mi sărut soția de rămas-bun, nu-i așa?

Soldatul a oftat, dar s-a oprit și i-a lăsat pe cei doi să se îmbrățișeze. Marie-Anne a șoptit ceva la urechea soțului ei. Nimeni n-a observat când i-a strecurat în palmă o mică fiolă.

Lama ghilotinei era maronie, murdară de sânge. În dimineața aceea căzuseră deja două capete, iar paiele de

pe platformă se pătaseră și se năclăiseră. Cineva ținea pregătit un coș în care să prindă capul lui Lavoisier, când avea să se desprindă de gât. Alții își ridicaseră batistele în aer, sperând să fie împrăscate de jetul de sânge.

Marie-Anne Lavoisier nu și-a privit soțul urcând mica scară de lemn spre platformă. Nu voia să știe dacă el o să tremure sau dacă o să i se înmoaie genunchii. Circulau chiar și povești că osândiții făceau pe ei.

Așa că a ales să se strecoare iute prin mulțime, îndepărtându-se de centrul pieței și pornind-o spre apartamentul lor, unde avea să strângă cât de mult putea din cercetările făcute de soțul ei, înainte să sosească vulturii și să prade orice ar fi putut considera valoros. Noul regim acapara tot ce putea. Marie-Anne se consola cu ideea că, indiferent cine ar fi furat lucrările soțului ei, aproape sigur nu le-ar fi putut înțelege.

Cu pași iuți și siguri, s-a strecurat pe o alee îngustă, mergând cu capul în pământ. Mulțimea pe care-o lăsase în urmă vuia entuziastă. Oamenii strigau cuvinte pe care nu le înțelegea. Iar apoi a ajuns-o și sunetul de neconfundat al unei lame vâjâind prin aer. Marie-Anne Lavoisier a rostit o rugăciune scurtă pentru soțul și pentru țara ei, apoi și-a continuat drumul.

EDINBURGH, 1818

— O să te doară. Îmi pare rău.

Lui Hazel Sinnett i se părea că n-are niciun rost să mintă. Băiatul a mușcat mai tare din bucata de piele pe care i-o adusese exact în scopul acesta, apoi a dat din cap. În creierii nopții, la ușa ei se ivise o fată tânără, care o implorase s-o ajute; i-a descris cum fratele ei mai mare își rupsese brațul cu săptămâni în urmă, în timp ce lucra pe șantierul naval, și cum brațul se vindecase prost: era contorsionat și inert. Dimineața, la prima oră, când ajunsese în locuința murdară a celor doi, aflată în apropiere de Fundătura Mary King's, Hazel descoperise că brațul băiatului era umflat și fierbinte, cu pielea îngălbenită și pe alocuri verzuie, întinsă ca un maț pentru cârnați.

Hazel și-a pregătit instrumentele: un scalpel, ca să facă o incizie în umflătură și să dreneze cea mai rea parte a infecției, acul și firul pe care avea să le folosească pentru a coase tăietura și niște fâșii de pânză și bucăți de lemn,

pe care urma să le potrivească astfel încât să imobilizeze brațul după ce îl fractura iar și îl așeza cum trebuie. Ultima dintre manevre avea să doară cel mai tare.

Pe pacient îl chema Martin Potter și era, probabil, de-o seamă cu ea — șaisprezece sau șaptesprezece ani, poate —, dar fața i se înnegriise deja și trăsăturile se transformaseră în cele ale unui adult. Hazel și-a imaginat că băiatul lucra la docurile din Leith încă de când avea zece ani.

— Te cheamă Martin, nu-i așa? Eu sunt Hazel. Dr. Sinnett. *Domnișoara Sinnett*, a spus ea. Și o să fac tot ce pot ca să îndrept situația.

Martin a dat din cap cu un gest atât de scurt, încât putea fi la fel de bine un tremurat. Tăcerea încordată, nervoasă a fost spartă de râsetele unor copii care tropăiau un etaj mai sus. Martin a scos din gură bucată de piele.

— Sunt frații și surorile mele, a spus el, încercând să se scuze. Suntem opt suflete, dar eu sunt cel mai mare. Pe Rose ai cunoscut-o deja. Ea a venit să te cheme. A auzit că există o femeie medic, care nu cere mulți bani.

— Opt frați! Vai de biata voastră mamă, a spus Hazel. Noi nu suntem decât trei. Eu și cei doi frați ai mei.

Imediat după ce cuvintele i-au ieșit pe gură, Hazel și-a dat seama ce spusese. *Fuseseră* trei: George, Hazel și micuțul Percy. George, copilul de aur, athletic și puternic, mai deștept decât Hazel și *bun la suflet*; Hazel, care o provocase dintotdeauna pe maică-sa să născocască noi modalități de-a o critica; și Percy, prințișorul răsfățat, care a primit, practic, tot ce a vrut, fiind transformat în pudelul mamei lor.

Însă acum *nu erau* trei. Nu mai erau. George murise cu câțiva ani în urmă, când febra romană se răspândise

în oraș, făcând adevărate ravagii; el a fost unul dintre miile de oameni care se prăpădiseră, înainte să înțeleagă cineva ce era boala aceea. Fusese atât de tânăr și atât de puternic, atât de sănătos, încât Hazel își amintea că, până și atunci când îl văzuse căzut la pat, se întrebese dacă se va simți îndeajuns de bine pentru jocul de popice pe iarbă programat pentru weekendul acela sau dacă va trebui să mai aștepte o săptămână, pentru ca George să-și recapete energia. Pe urmă însă, la fel de repede cum venise, boala îl și luase. Într-o dimineață, Hazel s-a trezit în țipetele și suspinele grele ale mamei lor. Iar trupul lui George se răcise deja.

Înainte, de câte ori se gândea la el, Hazel simțea cum i se strânge un nod în gâtleej. Trebuia să se întoarcă și să respire adânc de câteva ori, ca să stăvilească lacrimile care îi înțepau ochii. Însă, în anii din urmă, amintirea lui semăna cu un țesut cicatrizat, vindecat iar și iar, până când devenise lucios și neted la atingere, aproape deloc dureros. Avea să rămână acolo pentru totdeauna, însă durerea nu mai era atât de ascuțită. Moartea lui Jack era în continuare o rană deschisă. Dar acum nu se putea gândi la el. Nu în timp ce lucra.

— Ești gata? a întrebat Hazel.

Brațul lui Martin, umflat și strâmb, reprezenta o distragere suficientă. A răsfoit în minte paginile memorate din cărțile în care se vorbea despre poziționarea corectă a oaselor brațului și a ligamentelor care conectau mușchii. A ridicat bisturiul.

— Ești gata? a repetat ea.

Lama a pătruns chiar sub cot. Într-o clipă, rana a început să supureze, eliberând un lichid gros, gălbui.

Infecția din cauza căreia brațul lui Martin era țeapăn și fierbinte. Băiatul a tresărit.

Puroiul curgea întruna — halbe întregi, se pare, fără ca Hazel să mai apese, așa cum făcea de obicei.

— O să am nevoie de-o cârpă. Aveți așa ceva pe-aici?

Imediat după întrebarea ei, pe scări s-a auzit tropăitul unor pași coborând. Două fetițe mici, cu părul castaniu, cârlionțat și cam murdar, au alergat spre Hazel, aducând niște cârpe de un alb cenușiu. Fetele păreau să fie gemene, nu mai mari de opt ani.

— Am adus eu, a spus una dintre ele, ridicând pânza spre Hazel.

Sora ei a înghiontit-o zdravăn între coaste.

— Nu, eu am adus!

Hazel a luat cu delicatețe ambele cârpe și le-a pus imediat la treabă, pentru a absorbi lichidul care curgea încă din incizie.

— Vă mulțumesc, fetelor, a spus. Martin e fratele vostru?

Gemenele au dat din cap, dar au rămas cu gurile lor micuțe căscate de uimire, incapabile să-și ia ochii de la brațul rupt al fratelui lor. Martin a observat și și-a tras din gură bucata de piele, folosindu-și mâna sănătoasă.

— Sue, May — plecați de-aici. Vă aduceți aminte că v-am zis să rămâneți sus?

Fetele se purtau ca și cum nici nu l-ar fi auzit. Una dintre ele — poate Sue — a întins degetul arătător, încercând să împungă rana fratelui.

Hazel i-a îndepărtat mâna, înainte să apuce să-l atingă pe băiat.

— Fratele vostru are dreptate. Trebuie să vă duceți înapoi sus, dacă vreți ca Martin să se facă bine.

Fetele au chicotit, netulburate de șuvoiul de puroi galben care se mai domolise, îngroșându-se în șuvițe verzi. Hazel a decis să încerce o altă strategie.

— Fetelor, a spus ea, pescuind în buzunar după câteva monede. Puteți să mergeți să cumpărați o portocală pentru fratele vostru? Este foarte important ca Martin să mănânce o portocală, ca să se facă bine.

Oricât de vrăjite ar fi fost de operație, monedele din mâna lui Hazel le-au amestecat și mai tare. Au înșfăcat banii cu atâta repeziciune, de parcă s-ar fi așteptat ca palma să se închidă în orice moment și apoi, fără să-i dea lui Hazel timp să se răzgândească, au zbughit-o spre ușă, ca să facă ce li s-a cerut.

În încăperea s-a făcut din nou liniște. Hazel a terminat de stors puroiul din rană și a spălat-o cu apă și cu alcool din sticlă furată din colecția tatălui ei.

— În regulă, a spus, acum o să coasem rana.

Erau câteva dezavantaje în a fi femeie-chirurg, și încă una tânără, dar exista și un avantaj: toți acei ani din copilărie pe care și-i petrecuse brodând — stăpânind măiestria împunsăturilor ordonate și uniforme care, după cum o asigurase maică-sa, vor reprezenta într-o zi daruri minunate pentru soacra ei — o transformaseră într-o maestră când venea vorba de cusut răni.

Fratele ei mai mare avusese profesor de latină, istorie și matematică; când venea vorba de științe, Hazel fusese obligată să asculte pe la uși și să învețe din cărți împrumutate și din lecțiile scrise pe care i le dădea George. Ea primise lecții de vioară și pian. Învățase franceză și italiană. Și era obligată să stea și să coasă ore și ore în șir, în sera inundată de căldura neclintită și înăbușitoare a după-amiezilor târzii.

Când se îmbrăcase în hainele fratelui ei și se strecurase în amfiteatrele Societății Anomiștilor sub un nume fals, pretinzând că e băiat, fusese în fruntea clasei la toate disciplinele. Însă cusăturile ei erau cele care-l obligaseră pe dr. Straine, celebru pentru severitatea și răceala lui, să-i recunoască îndemânarea.

— Păi da, sigur! pufnise unul dintre băieții din clasă, după ce Straine recunoscuse că lucrătura lui Hazel pe iepurele mort pe care-l primise era impecabilă. Are mâinile alea mici de tot, ca de fată! Prefer să nu mă pricep la cusut și să am mâinile mai mari, *dacă înțelegeți ce vreau să zic*.

Restul clasei izbucnise în râs, până când Straine le aruncase tuturor o privire ucigătoare. Hazel însăși și-a înăbușit chicotelile.

* * *

Brațul lui Martin a fost cusut în câteva secunde, iar cusătura arăta drept și uniform. Hazel a zâmbit, privind rezultatul. Probabil că nici n-o să-i rămână vreun semn. Martin a scuipat bucata de piele dintre dinți.

— Gata, am terminat? a întrebat el. Ai făcut-o, da? Acum sunt mai bine?

— Nu chiar.

Martin și-a coborât privirea spre braț.

— Dar m-ai cusut!

— Ai avut o fractură destul de urâtă, a spus Hazel, apăsându-l ușor, undeva mai sus de cot. În câteva locuri, se simte cu mâna. Dacă nu-l imobilizăm acum în poziția corectă, s-ar putea să nu-ți mai poți folosi brațul. Sau s-ar putea să rămâi fără el.

Martin a strâns tare din pleoape.

— Atunci fă-o și gata.

Hazel s-a proptit de masă și l-a prins zdravăn de braț. Trebuia să se poziționeze în unghiul potrivit, ca să reușească să-i rupă osul. A tras adânc aer în piept și a expirat puternic, apoi a tras tare, adunându-și toate puterile pe care le-a putut găsi în ea, pentru o singură smucitură în forță, bine plasată.

Trosnetul a răsunat în mica încăpere.

Înainte ca Martin să apuce să urle, Hazel a reșezat ferm brațul la locul lui, ca să se poată vindeca bine. Frunțile amândurora sclipeau de sudoare. Părul lui Martin atârna ud peste urechi, iar la subsuori îi înfloreau pete de transpirație.

— Asta e, gata, a spus Hazel.

Și-a șters bisturiul pe șorț și l-a băgat înapoi în geantă, apoi s-a întors la treabă, ca să bandajeze brațul băiatului.

— Dar n-ai voie să miști brațul ăsta cel puțin o săptămână. Schimbă pansamentul de pe cusătură dacă se îngălbenește, dar nu înainte, și spune-i mamei tale că în niciun caz nu te poți duce pe șantier mai devreme de o lună. Oricum nu poți munci acum.

Martin a mișcat ușor brațul din umăr, ca să testeze cât de strâns e bandajul.

— N-avem nicio mamă, a spus el, privindu-și în continuare brațul.

— Ce vrei să zici? Și toate surorile astea, fetele?

— Mama a murit când le-a născut pe gemene. E un miracol că ele sunt așa bine. Am încercat să aduc o moașă, când le-a născut, dar mama a spus că a trecut deja prin asta de șase ori și că știe ce face. În plus, a adăugat el, nu ne permiteam cine știe ce doctor ales.

A privit-o pe Hazel cu o expresie între recunoștință și bănuială.

— Așa că eu am grijă de noi toți. De ei toți. Pot să nu muncesc o săptămână, dar nu mai mult de-atât.

În clipa aceea, cele două surori mai mici ale lui Martin au reapărut în prag. Una din ele ținea în palmă o portocală mică, perfect rotundă, cumpărată cu un bănuț de la una dintre tarabele aliniate pe High Street.

— Am adus-o, a spus fata. Am adus portocala. Foarte importantă.

— Foarte importantă, s-a auzit sora ei, ca un ecou.

— Da, a zis Hazel. O să ne dați voi o mână de ajutor, s-o curățați?

Fetele au acceptat cu nerăbdare treaba pe care o promisera, folosindu-și unghiutele ca să sape în coaja portocalei și s-o îndepărteze. Când fructul dinăuntru a apărut în goliciunea lui — ușor asimetric și cu zeama picurând din pricina excavării aceleia stângace —, una dintre fete l-a ridicat în palmă și i l-a oferit lui Hazel ca pe o bijuterie.

— Nu, asta-i partea cea mai grea, a spus ea. Trebuie să-l împărțiți în trei și să-l ajutați pe fratele vostru să-și mănânce treimea, fără să-și folosească mâinile. Știți ce sunt treimile? Părți suficiente pentru voi trei.

Drept răspuns, fetele au trecut la treabă. Martin a deschis recunoscător gura, ca să-i permită uneia din surorile lui mai mici să-i dea o felie.

— Nici nu-mi amintesc când am mâncat ultima dată o portocală, a spus el, lăsând un strop de suc să-i alunece din colțul gurii, spre bărbie.

— Ei bine, mâncarea bună o să te ajute să te vindeci, i-a răspuns Hazel. Pentru așa ceva sunt și ăștia.

A arătat spre o grămăjoară de monede lăsate pe masă.